सर्वमेकशतविध इति अतः सर्वेण संवत्सरपर्यन्तं क्रियमाणेन एकशतविधाग्निमता सोमयागेन सर्वमाप्नवान्भवति । अतिरात्रसंस्थेन सर्वपृष्ठवता विश्वजिदाख्येन ॥१६॥५॥२॥

पूर्वं संवत्सररूपप्रजापतेरेकशतविधाग्नित्वमुक्तम् तस्यादित्यरूपत्वं शतसंख्याकरश्मिभिर्मण्डलेनैकशतसंख्यापूरकेण सम्पन्नमिति चोक्तम् अधुना प्रकारान्तरेणैकशतसंख्याकत्वं सप्तविधाग्निना सम्पत्तिश्च वक्ष्यते चयनस्य अमृतत्वप्राप्तिः फलमिति च ॥ मलिम्लुचसाहित्येन त्रयोदश मासाः । द्वौ-द्वावृतूंऽएकीकृत्य त्रय ऋतवः ॥१॥ सप्तविधाद्येकशतपर्यन्ताग्निचयनस्य सूर्यलोकः फलमिति दर्शयति तस्यैतस्येति एतस्य सवितुर्मण्डलस्य परस्तादुपरिभागे सर्वकामपूरकः मरणधर्मरहितो लोकोऽस्ति । यदेतदर्चिस्तेजो दीप्यते सोऽमृतलोकः ॥४॥ अर्चिषोऽमृतफलत्वं सवितृसम्बन्धित्वं च प्रदर्शयति तदेतदिति ॥५॥ एतदर्थजातं पश्यन्तो विचारयन्तो वाक् दीर्घं तऽआयुरस्त्वित्यादिका वदति । शतायुता शतवर्षजीवनं लोक्या लोकहिता पुण्यलोकहेतुः यस्माच्छतायुर्जीवनं लोकहितं तस्मादायुषः पूर्वं स्वकामो स्वहितमिच्छन् स्वेच्छया न म्रियते तन्मरणमलोक्यममृतत्वरूपलोकसाधनं न भवति । शतादर्वाचीनेषु वर्षेषु मरणं पुण्यलोकसाधनं न भवति ॥७॥ ये विंशतिवर्षादर्वाचीनेषु वर्षेषु म्रियन्ते ते अहोरात्ररूपेषु लोकेषु सज्यन्ते सम्बध्यन्ते ॥८॥ एकदिनजीवनमेकरात्रिजीवनमपि बह्वयज्ञफलं किमुत शतं वर्षाणि जीवितवतः अमृतत्वप्राप्तिः । यः पुरुषः एनमुख्याग्निं संवत्सरपर्यन्तं बिभर्ति एष एकशतविधं चित्याग्निं विधातुं योग्यः । संवत्सरभृतमिव इवशब्दोऽप्यवधारणे वर्षपर्यन्तं भृतमेवाग्निं चिन्वीत ॥९॥ विधाभिः पुरुषैरेकशतविधः । प्रतिचिति ऋतव्ये ॥१०॥ याः प्रथमाः प्रथमचितावुपहिताः प्राणभृतः पञ्चाशदिष्टकाः याश्चोत्तमचितावुपहिता विराड्नाकसत्पञ्चचूडाख्याः पञ्चाशत् ताः शतम् आसामाद्यन्तोपहितानां मध्ये या इष्टकाः उपधीयन्ते ताः सर्वा अपि एकशततमी विधा ॥११॥ उपधानमन्त्रसंख्ययाप्येकशतविधत्वम् । यजूंष्येव तेजो यस्याग्नेः स तद्यजुर्मन्त्रैरेकशतसंख्याकः ॥१२॥ एवं सप्तविधस्यैकशतसम्पत्तिन्यायवदेकाहाहीनसत्त्रादिकाः अग्निहोत्रावसानाः सर्वेऽपि यज्ञा एकशतविधा भवन्ति एतदेव दर्शयति ऋग्भिर्यजुर्भिरिति एकस्मिन्पक्षे आदितः पञ्चाशदृचः अन्ते च पञ्चाशत्तन्मध्यवर्तिनः सर्वा अप्यृचः एकशततमी विधेति एवमेकस्य यज्ञस्यैकशतविधत्वमेवं सर्वेषां यज्ञानां यजुरादिभिरेकशतविधत्वमूह्यम् । तेषामेवमेकशतविधानां सर्वेषां यज्ञानां पूर्वमुक्तं फलमादिशति स य इति यज्ञेन-यज्ञेनेति वीप्सया सर्वैर्यज्ञैरपि उक्तं फलमाप्नोति ॥१३॥ कल्कुषी मणिबन्धारत्नी । अक्षः अंसाग्रे वर्तमानं ग्रीवायामक्षवत्प्रोतमस्थि । एवमेकस्मिन्हस्ते पञ्चविंशतिः तथान्यस्मिन्हस्ते पादद्वये च । आत्मा मध्यदेहः ॥१४॥ अध्यात्मं प्रकारान्तरेणैकशतविधत्वं निरूपयति ॥१५॥ अधिदैवाधियज्ञाध्यात्मत्रयविषये संवत्सरचित्याग्निपुरुषाणां पञ्चविधत्वमाह ॥१६॥६॥२॥

चयने पक्वेष्टकाः किंचिदधिकैकादशसहस्रसंमिताः उपधेयाः । यद्यपि दर्भस्तम्बपुष्करपर्णरुक्मपुरुषाः स्रुगुलूखलपशुशीर्षकूर्मादयो यजुष्मदिष्टकामध्ये परिगणिताः तथापि ते पक्वेष्टका न भवन्तीति न तेषामत्र परिगणनम् तत्रोक्तसंख्यानां पक्वेष्टकानां मध्ये लोकम्पृणेष्टका अष्टशतोत्तरदशसहस्रसंख्याकाः शिष्टा यजुष्मत्यः । प्रथमा चितिः पञ्चाशद्दनद्विसहस्रलोकम्पृणेष्टकायुक्ता एवमुत्तरास्तिस्रो द्वितीयाद्याः एवं चतसृणां चितीनां शतद्वयोनाष्टासहस्राणि पञ्चमी चितिः त्रिसहस्रर्जुसव्यदक्षिणरेखावदिष्टकायुक्ता । ताश्च पञ्चम्यां चितावुपधेयाः त्रिस-